

Kadın İşgücünün Genel Profili ve Çalışma Yaşamında Karşılaştığı Sorunlar

Sait KAYA

I. Giriş

İnsanlık tarihinin oluşumunda önemli role sahip olan kadınlar, ataerkil toplumsal düzenin hâkimiyetinin artması ile toplum içindeki sorumluluk alanları aile içi görevlerle kısıtlanmış ve bu nedenle çalışma yaşamında gerektiği kadar yer bulamamışlardır.

Sanayileşmenin gelişmesi ile oluşan yeni toplum düzeninde erkek işgücünün yapılması gereken üretimin gerçekleştirilmesinde niceliksel olarak yetersiz kalması nedeniyle, çalışma hayatında daha fazla yer almaya başlayan kadın işgücü, erkek işgücüne ikame edilebilir olması ve aile gelirin destek sağlaması nedeniyle tercih edilir duruma gelmiştir.

Bu oluşum günümüze değin uzanmakta ve gerek aile yaşamında gerekse çalışma yaşamında kadınların karşılaştıkları sorunlar giderek çoğalmaktadır.

II. Kadın Çalışanların Çalışma Yaşamında Yer Alışının Tarihsel Gelişimi

A. Dünyada Kadın Çalışanların Çalışma Yaşamında Yer Alışının Tarihsel Gelişimi

Kadın çalışanlar, tarihsel süreç içinde her dönemin koşul ve niteliklerine göre değişen biçim ve statülerde ekonomik faaliyetlere katılmışlardır. Bununla birlikte kadınlar, gerçek anlamda ilk kez endüstrileşmeyle birlikte ücretli olarak ve işgören statüsünde çalışma yaşamı içinde yer almışlardır. Bu nedenle tarihsel süreç içinde kadın işgücü incelenirken sanayi devriminin başlangıç noktası olarak alınması ve kadının sanayi öncesi dönem ve sanayi dönemi çalışma yaşamına katılımlarının ayrı ayrı incelenmesi daha yerinde olacaktır.

1. Sanayi Öncesi Dönem

Kadının çalışma yaşamına bugün anladığımız anlamda işgören statüsü ile katılımı sanayi devriminin doğuşu ile birlikte gerçekleşmiştir. Ancak kadının çalışma hayatına girişi, yalnız sanayi devriminin sınırları içeriği altında işgören statüsü ile başladığı da düşünülemez. Bu anlamda kadın işçilerin çalışma yaşamında yer alışının tarihsel kökleri iş ve iş ilişkilerinin var olduğu daha eski dönemlere uzanmaktadır.

a. İkel Toplum Düzeninde Kadın

Kadınlar, ilkel toplumlardan günümüze kadar değişik işbölümü ve statülerde ekonomik faaliyetlerin içinde bulunmuşlardır.

Bununla birlikte çalışma yaşamında ki rolleri de günden güne gelişim ve değişim göstermiştir.

Toplum tarihçileri, insanların ilkel toplumlarda göçebe bir yaşam tarzı içinde, avcılık ve toplayıcılık yaparak yaşamlarını sürdürdüklerini ve kadının aile içerisindeki cinsiyete dayalı işbölümünde önemli roller üstlendiğine işaret etmektedirler.

Bu söz konusu iş bölümü içinde erkek çoğunlukla yaşanan alandan uzakta avcılıkla uğraşırken kadın ise bitki toplayıcılığı ile çocukların bakımı, beslenmesi, soğuğa, sıcağa ve yırtıcı hayvanlara karşı korunması ile uğraşmıştır.

Günümüzde bulunan birçok kalıntının ışığında kadınların o dönemde bazı tohumlu bitkilerin ekim-biçim işlerinin yanı sıra balçığı biçimlendirip pişirmek sureti ile çanak ve çömlek yaptıklarını ve incelikli bir mekanizma olan tezgâhı kullanarak iplerini dokunmuş bezler haline getirdikleri söylenmektedir. Bu durumun da kadınlara üstün bir statü sağladığı ve bu nedenle de avcı-toplayıcı toplumlarda anaerkil bir aile yapısının hakim olduğu ileri sürülmektedir.

Zaman içerisinde, üretim araçları tekniğinin gelişimi ile tarımsal faaliyetler giderek gelişmeye başlarken; madencilik ve balıkçılık gibi yeni iş kolları ortaya çıkmıştır. Bu olumlu gelişmelere karşın, insanoğlunun doğaya ve hem cinslerine karşı mücadele ve egemen olma çabaları savaflara neden olmuştur.

Bu kapsamda, fiziksel güç ve üstünlük ön plana çıkararak kadının toplumdaki statüsünü köklü bir şekilde değiştirmiş ve erkekler avcılık, madencilik, üretim araçlarının yapımı ve kullanımı, çobanlık, askerlik ve balıkçılık gibi fiziksel güç gerektiren işlerle uğraşırken; kadınlar yemek, temizlik, çocuk bakımı, dikiş, nakış gibi geleneksel ev ile ilgili işler ile uğraşarak aktif üretim sürecinde hızla evlerine çekilmişlerdir. Ve böylelikle ataerkil bir toplum yapısı oluşmaya başlamıştır.

b. Kölelik Düzeninde Kadın

Bu dönemde Atina ve Sparta'da kadınlar hangi sınıftan olursa olsunlar yurttaşlık haklarından yararlanamaz, seçme ve seçilme hakları olmadığı için yönetim organlarında yer alamazdı.

Kadın kendi evi içinde ve yalnızca dışarı ile ilişkisi olmayan mekanlarda dolaşır, akrabası bile olsa erkeklerin girmesi yasak olan bölümlerde yaşardı. Bu dönemde kadın baştan aşağı örtünmek zorundaydı. Kadının görevi, erkeğin servetini onun sağlığında ve ölümünde koruyacak çocuklar yetiştirmekten ibaretti.

c. Ortaçağ, Derebeylik, Lonca Düzeninde Kadın

X ve XV yüzyıllar arasında süregelen olan ekonomi; feodal beylerin, derebeylerin senyörlerin ruhban sınıfının ve kralların mutlak egemenliği altındaki topraklarda tarımsal faaliyetler şeklinde, kentlerde ise çeşitli zanaat mensuplarının aralarında örgütlenerek oluşturdukları loncalar tarafından gerçekleştirilmekteydi.

Bu dönemde üretim ve çalışma ilişkileri içerisinde kadın serf statüsünde, tüm aile fertleri ile birlikte tarımsal üretimde çalışmaktaydı. Buna ek olarak kadın ve kız çocuklarının evlerde hizmetçi ve uşak olarak çalıştığı bilinmektedir. Önceleri bu türlü ilişkiler karın tokluğuna yapılırken, sonraki yıllarda ücret karşılığı ve iş ilişkisi içerisinde yapılmaya başlanmıştır.

XV ve XVIII yüzyıllar arasında, kasaba ve kentlerde küçük sanat kollarında meydana gelen önemli gelişmelerle birlikte lonca üretim düzeni giderek önem kazanmıştır. Bu düzende, yaygın olmasa bile kadın çalışanlara rastlanmaya başlanmıştır. Hatta daha sonraki yıllarda sadece kadınların çalıştığı işkolları doğmuştur. Siyaset ve savaş gibi erkek işlerine dahil edilmemeseler de çalışma yaşamında ve ev yaşamında daha etkin bir konuma sahip hale gelmeye başlamışlardır.

Küçük sanatların sürekli gelişimi ile 18. yüzyılda el emeğine dayalı gitgide geliştirilen araç ve gereçlerin kullanıldığı imalat sanayi ağırlık kazanmıştır. Kadınlar, bu imalat sanayi içerisinde, özellikle dokuma işlerinin evlerde yapılıp, boyama işleminin yapıldığı dokumacılık, çömlekçilik elbise dikimi gibi işkollarında yoğun biçimde çalışmışlardır.

2. Sanayi Dönemi

Sanayi devrimi, gelişimi süresince üretim ilişkilerini yeniden yapılandırmıştır. Bu çerçevede, sanayi devriminden 1970'li yılların ikinci yarısından itibaren Japonya'da Toyotizmin ortaya çıkmasına kadar geçen dönem kitle üretimine dayanan üretimin yapıldığı Fordist Dönem olarak adlandırılırken, bu dönemin oluşturduğu toplum modeli ise sanayi toplumu olarak ifade edilmektedir.

Küreselleşme süreci ile birlikte, ölçek ekonomisinden çeşit ekonomisine geçişin hız kazanması ve bu dönemde teknolojik gelişmelerin hızlanması ile birlikte gelişmiş ülkelerin sermaye birikim yöntemleri değişmiştir.

Bu anlamda kadının çalışma yaşamı içerisinde yer almasını, endüstri devriminden günümüze kadar ki dönemi sanayi toplumu ve daha sonraki dönemi bilgi toplumu olarak iki ayrı bölümde incelememiz yerinde olacaktır.

a. Sanayi Toplumu

XVIII. yüzyıl pek çok yazarın hem fikir olduğu gibi o güne dek insanlık tarihinde en çok değişen ve en çok şeyi değiştiren yüzyıl olarak değerlendirilmektedir. Kuşkusuz bunda en büyük rol sanayi devrimindedir.

Buharın üretim sürecinde kullanılması ile ilk kez İngiltere'de başlayan sanayi devrimi, daha sonraki yıllarda hızla diğer batı Avrupa ülkelerine yayılırken, işgücünün büyük bir bölümünü de kadınlar oluşturmuştur.

Güç koşullar altında çalışan kadınların büyük çoğunluğu dokuma sanayinde, bunun dışında da madencilik, kadın giyim, dantel ve seramik sanayinde daha yoğun olarak çalışmaktadır.

I. ve II. Dünya savaşlarının yaşandığı yıllar arasında ekonominin tüm sektörlerinde kadın işçi sayısının arttığı gözlemlenmektedir. Özellikle savaş sanayinde ve silah altında bulunan erkek işgücünün yerine ikame edilmişlerdir. Bu dönemde kamu ve hizmet sektöründe yaşanan büyüme kadınların toplam işgücündeki oranlarını da hızla arttırmıştır.

Bu dönemde, çalışma yaşamında kadınların erkeklerin yerine ikame edilmeleri, devlete, kreşler ve okullar açma yükümlülüğünü yüklemiştir. İki savaş arasında, “1929 Büyük Ekonomik Buhranı”yla ekonominin de zor duruma düşmesiyle, devletin ekonomik ve toplumsal düzendeki yetkinliği de artmıştır. Bu çerçevede, büro işleri gibi yeni iş alanları oluşmuş ve buralarda kadınlar çalışmaya başlamıştır.

20. yüzyıl ortalarında kadın emeğine dönük endüstriyel dallar ile hizmet kesimlerinin genişlemesi doğrultusunda endüstriyel yapıda oluşan değişimler ve buna bağlı olarak kadın işgücü istihdamının artışı, çalışan kadınların ve kadın işgörenlerin sayısal ve oransal olarak sürekli yükselmesine neden olmuştur.

Çalışan kadının endüstriyel sektörlerde çalışmaya başlaması sanayi devrimi ile başlamış sayılsa da özellikle, 1945 sonrası hız kazanmıştır. 1950 yılında 15–64 yaş gurubundaki kadın nüfusun gelişmekte olan ülkelerde yarısı, gelişmiş ülkelerde % 47’si ekonomik anlamda aktif olarak çalışmaktadır.

Buna karşılık, gelişmekte olan ülkelerde aktif olarak gözüken kadınların % 87’si tarım sektöründe çalışmakta iken, gelişmiş ülkelerde bu oran % 47’dir. 1985 yılına gelindiğinde ise gelişmiş ülkelerde hem aktif olarak çalışan kadın sayısı artmakta hem de tarım dışı sektörlerde çalışan kadın sayısı artmaktadır. 1985 yılında gelişmekte olan ülkelerde aktif olarak çalışan kadın nüfus % 49 iken gelişmiş ülkelerde bu oran % 58 civarındadır.

b. Bilgi Toplumu

Günümüzde tüm dünyada kadın ve erkeklerin iş gücüne katılımı açısından büyük oransal farklılıklar vardır. Dünya genelinde, 1995 yılı itibari ile iş gücüne katılım oranı erkeklerde % 82 iken, kadınlarda bu oran sadece %53’tür.

Kadınların ve erkeklerin iş gücüne katılım oranlarındaki farklılık gelişmekte olan ülkelerde sürekli olarak artmakta, gelişmiş bölgelere gidildikçe azalmaktadır. Kuzey Afrika bölgesinde iş gücüne katılan kadınların oranı % 16 (erkeklerin % 80’i) dolayında kalırken, bu oran Kuzey Amerika da % 50’ye (erkeklerin %78’i) çıkmaktadır.

Genellikle ücretli çalışan kadınlarda, üst düzey görevlerde çalışanlar sınırlı olup, kendi başına çalışanların veya işveren statüsünde olanların az sayıda oldukları gözlemlenmektedir.

Gelişmekte olan ülkelerde çalışan kadınların çok büyük bir bölümü tarım sektöründe ücretsiz aile işçisi olarak çalışırken, tüm ülkeler itibari ile sekreterlik, tezgâhtarlık, hemşirelik gibi meslekler kadınların yoğunlaştıkları meslek dalları olarak görülmektedir.

Gelişmiş ülkelerde ise kadınlar yoğun olarak hizmet sektöründe çalışmaktadırlar. Latin Amerika da ekonomik olarak aktif kadınların % 71’i Asya ve Pasifik ülkelerinde % 40’ı hizmet sektöründe istihdam edilmektedir.

Daha öncede belirttiğimiz gibi, kadınlar kamu sektöründe yoğun olarak görev almaktadırlar. Özellikle İskandinav ülkelerinde kadın istihdamının % 50’si kamu

sektöründe yer almaktadır. 1991 yılında bu oran Danimarka da % 67, İsveç de % 68'e çıkmaktadır.

Endüstrileşme düzeyi yüksek olan Avrupa Birliği ülkelerinde kadınların iş gücüne katılım oranı yükselmekte, tarım dışı alanlarda çalışma oranı sürekli artmaktadır. Tarım dışında çalışma ücretli çalışmayı gerektirmekte ve bu bağlamda giderek hizmet sektörü ön plana çıkmaktadır. Avrupa birliği genelinde 1989 yılında istihdam da yer alan tüm kadınların % 83, 'ünü ücretliler oluştururken, 100 milyon dolayında ki ücretli çalışanların 39 milyonunu da kadınlar oluşturmaktadır.

Postfordist dönem diye anılan günümüzde stoksuz, anında, hatasız, yalın üretimin gerçekleşebilmesi için işgücünün esnek olması gerekmektedir. Bu durum atipik çalışma biçimlerinin artışına neden olmuştur. Atipik çalışmadan çok etkilenen kesimlerin başında da kadınlar gelmektedir.

Avrupa Birliği'nde bir işe sahip olan 152 milyon kişiden 26,4 milyonu (% 17) kısmi süreli çalışmakta olup bunların % 80'ini kadın çalışanlar oluşturmaktadır. AB'de bir işe sahip kadınların ,% 33'ü kısmi süreli olarak çalışmaktadır. Bu oranın en yüksek olduğu ülke Hollanda (% 67,9)'dır ve bu ülkeyi İngiltere % 44,8 ile izlemektedir.

Avrupa'nın işgücü piyasasında çalışan kadınların statüsünün temel özelliği kısmi süreli oluşudur. Belirsiz süreli hizmet sözleşmelerine dayalı olarak çalışanların % 77'si, belirsiz süreli hizmet sözleşmesine dayalı olarak kısmi süreli olarak çalışanların % 67'si ve geçici hizmet sözleşmesi ile kısmi süreli çalışanların % 62'si kadınlardır.

B. Türkiye'de Kadınların Çalışma Yaşamında Yer Alışının Tarihsel Gelişimi

Osmanlı İmparatorluğu'nda sanayi devrimi söz konusu olmasa bile sanayileşme hareketleri XIX. yüzyılın ilk yarısında başlamıştır. Ancak imparatorluğun içinde bulunduğu toplumsal, ekonomik ve siyasal koşullar nedeniyle endüstrileşmenin gerektiği gibi gelişme göstermediği görülmektedir. Bu nedenle de Türkiye de sanayileşme hareketleri cumhuriyet dönemiyle birlikte gelişmeye başladığı yaygın biçimde benimsenen bir görüştür.

Buradan hareketle, Türkiye'de kadın çalışanların çalışma yaşmalarında yer alışlarını, cumhuriyet öncesi dönem ve cumhuriyet dönemi olarak iki ayrı bölümde incelememiz yerinde olacaktır.

1. Cumhuriyet Öncesi Dönem

Osmanlı İmparatorluğu'nun ekonomik yapısı başta tarım ve hayvancılık olmak üzere ticaret el ve ev sanatlarına dayanmaktaydı. Bu nedenle de imparatorlukta batı toplumlarında endüstriyelleşmeyle oluşan çalışan topluluklarından söz edemeyiz.

İmparatorluğun bu ekonomik yapısı XIX. yüzyıl başlarına kadar sürmüştür. Bu dönemde, imparatorluğun ekonomik yaşamında bir hareketlilik ve gelişme gözlenmektedir. Atölyelerin yerlerini fabrikalar almakta ve sanayileşme batılılaşma akımı çerçevesinde girişilen çabalarla geliştirilmeye çalışılmaktadır. Bu dönemde kadının nakış sanat kolundan gelir elde ettiğini görmekteyiz.

İmparatorlukta, kadın emeğinin fabrikalarda kullanılmaya başlanması XIX. yüzyılın ortalarında başlamaktadır. XIX. yüzyılın ikinci yarısında, özellikle dokuma işlerinde kadın çalışanlar yoğun olarak görülmektedir. Bu dönemde kadın çalışanların sayısal ve oransal olarak çoğaldığı gözlenmektedir.

1913 ve 1915 yıllarında ilk kez yapılan sanayi sayımları kadın işçilerin cumhuriyet öncesi dönemde İmparatorluk içindeki sayısal ve oransal dağılımları ile ilgili genel bir düşünce ortaya koymaktadır. Buna göre; 1913 yılında gıda sanayinde erkek çalışanlar kadın çalışanların yaklaşık iki katı iken, 1915 yılında erkek çalışanlar kadın çalışanlardan yaklaşık % 30 daha fazla bir istihdama sahip duruma gerilemiştir.

1913 yılında pamuk ipliği imalatı ve pamuk dokumacılığında erkek ve kadın istihdamı birbirine eşit iken, 1915 yılında kadınların bu sanayi kolunda istihdamı erkekleri geçerek % 55'lik seviyeye ulaşmıştır. Son olarak ham ipek imalatında 1913 yılında kadınların erkeklere göre çok daha yüksek oranlarda istihdam olanağı bulunduğu gözlenmektedir (Kadın % 95, Erkek % 5).

Önce Balkan, daha sonra I. Dünya ve Ulusal Kurtuluş Savaşları'nın başlaması nedeniyle erkeklerden boşalan iş alanlarının doldurulması ihtiyacı ve ekonomik sorumluluklar, kadınların istihdam alanlarının genişlemesine neden olmuştur. I. Dünya Savaşına giden erkeklerden boşalan bazı devlet dairelerine toplu olarak kadın memurlar alındığı gözlemlenmiştir.

2. Cumhuriyet Dönemi

Cumhuriyet dönemiyle birlikte kadınlara çalışma hayatı içinde, daha yaygın bir biçimde yer alma olanağı sunulması sayesinde kadınların istihdamlarında artış meydana gelmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulması ile birlikte ülkenin sanayileşme yolu ile kalkınması yolu benimsendiğini ve bu doğrultuda yerli sanayinin kurulması ve korunarak geliştirilmesi doğrultusundaki çabaların başlatıldığı görülmektedir. Bu yolda bir politikanın belirlenmesine İzmir İktisat Kongresi de bir katkı sağlamıştır. Çeşitli meslek guruplarının bulunduğu Türkiye İktisat Kongresi olarak adlandırılan bu kongrede "kadın ameleler" adına kadın temsilciler de katılmıştır.

Devlet, cumhuriyetin liberal olarak nitelendirilen ilk dönemlerinde hızlı ekonomik kalkınmayı gerçekleştirebilmek için yerli sanayinin kurulması ve geliştirilmesi konusunda özel kesime ayrıcalıklı bir yer vermiştir. 1927 yılında çıkarılan "teşviki sanayi" ve koruyucu günlük tarife kanunları, kurulan sanayi bankaları devletin bu amaçla getirdiği ilk önlemlerdir. Böylece özel kesim bir yandan özel kanunlar tarafından korunup yatırıma özendirilirken diğer yandan devlet sermaye koyarak özel kesimle ortaklıklar kurmaktadır. 1930'lardan sonra ise 1929 bunalımının etkisi ile devlet yatırım alanlarına girip doğrudan müdahaleleri ile devletçi bir ekonomi politikası izlemeye başlamıştır.

Cumhuriyet dönemi ile birlikte meydana gelen ekonomik, yasal ve kültürel değişimler sonucu ülkemizdeki işçilerin ve bunların içindeki kadınların sayısında artış görülmüştür. Örneğin 1927 yılında Türkiye'de dokuma sanayinde çalışan kadın işçi sayısı % 52,05 iken, 1932 yılında bu oran % 56'ya yükselmiştir. Kadın istihdamındaki

olumlu artışlara rağmen kadın çalışan ücretlerinin erkek çalışanlara oranla daha düşük olma özelliği cumhuriyet döneminde de devam etmiştir.

Türkiye’de işçilerle ilgili olan sosyal mevzuatın gelişmesi cumhuriyet döneminde başlamıştır. Ancak devletin kadın işçilerin korunmasına yönelik düzenleyici nitelikte herhangi bir müdahaleye cumhuriyet döneminin başlarında rastlanılmamaktadır. Türkiye’de devletin sosyal politika alanında kadınları korumak için ilk müdahalesi kadın ve çocuk işçilerin bedensel nitelikleri bakımından çalışma koşullarını düzenleyen Umumi Hıfzısıhha Kanunu ile olmuştur.

Devletin çalışma yaşamına ilk kapsamlı müdahalesi ise, 1936 yılında 3008 sayılı İş Kanunu’nu kabulü ile başlar. Bu kanun aynı zamanda bireysel hukuktan sosyal hukuka geçişin de dönüm noktasını oluşturmaktadır.

Ülkemizde uluslararası mevzuatın etkileri de ilk kez 1937 yılında ILO’nun 45 numaralı “Kadınların Maden Ocaklarında ve Yeraltında Çalıştırılmaması”na ilişkin sözleşmesinin onaylanması ile ortaya çıkmıştır.

3008 sayılı İş Kanunu’nun kabulünden sonra, özellikle II. Dünya Savaşının etkisi ile kadın çalışanlara ilişkin mevzuatın gelişiminde bir duraksama görülmektedir. 1945 yılında “İş Kazaları İle Meslek Hastalıkları Ve Analık Sigortası Kanunu” Türkiye’de yürürlüğe giren ilk sigorta kanunu olmuş ve kadın çalışanlara ilk kez sosyal güvence sağlanmıştır.

1950’li yıllar ile sanayileşmenin genişlemesi ile birlikte yeni istihdam olanaklarının gelişmesiyle sanayi kesimindeki çalışan sayısında, dolayısıyla kadın işgören sayısında da artışlar görülmüştür. Aynı yıllarda kırsal alanlardan büyük kentlere doğru göçlerin de başlaması ile birlikte bir kentleşme süreci başlamıştır. Bu açıdan bakıldığında kentleşen aileler kadın ve erkek tüm üyeleri ile birlikte ekonomik zorluklar nedeniyle sanayide çalışmaya hazır işgören kitlesi haline gelmişlerdir.

Kadınların aktif nüfus içindeki oranı 1927 yılında % 35,10 iken, bu oran çok kısa bir sürede, 1935 yılında % 57,60’a çıkmıştır. Bu oranlar en yüksek düzeyine 1955 yılında % 72,01 oranı ile ulaşmıştır. Ancak bu değer 2008 yılı Temmuz ayında % 27,2 değerine gerilemiştir.

1927 yılı rakamları ile 2008 yılı rakamları karşılaştırıldığında aktif nüfus içerisindeki kadın nüfus oranında düşüş yaşandığı gözlenmektedir. Bir de, ekonomik yönden çalışan kadınların büyük çoğunluğunun nitelik gerektirmeyen ücretsiz tarım işçisi olarak çalıştıkları göz önüne getirildiğinde durumun ciddiyeti daha açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır.

Türkiye’de toplumun sosyo-ekonomik gelişimine bağlı olarak kadınların mesleklerinin çeşitlendiği görülmektedir. Bununla birlikte 1927’den 2006’ya kadar kadınların meslek kollarına dağılımlarının büyük oranlarda azalmakla birlikte hala çoğunluğunu oluşturan sektörün % 48,5 ile tarım sektörü olduğu görülmektedir.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi, Türkiye’de kadının temelde ücretsiz aile işçisi olarak istihdama katılmak kentlerde ücretli çalışmaya doğru dönüşmekte ancak sayısı yine de sınırlı kalmaktadır. Ekonomik faaliyetlere göre kentlerde istihdam edilen kadınların

AR&GE BÜLTEN 2008 ARALIK – KURUMSAL

yaklaşık yarısının toplum hizmetleri ve kişisel hizmetler alanında yer aldığı ve daha sonra yapım endüstrisi ve toptan perakende ticaret, otel ve lokantalar gibi üç sektörde yoğunlaştıkları görülmektedir.

Türkiye’de kadınların ekonomiye katkılarını girişimci kadınlar ve ücretli çalışan kadınlar şeklinde iki açıdan yorumlayabiliriz. İşveren ve kendi adına iş gören kadın sayısı 2006 yılı Hanehalkı İşgücü Anketi sonuçlarına göre; 830 bindir. Ücretli statüsünde çalışan kadınlara baktığımızda 2,7 milyon kadının ücretli olarak çalıştığı görülmektedir.